

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.07.2014, sen. zn. 29 NSČR 53/2012, ECLI:CZ:NS:2014:29.NSČR.53.2012.1

Číslo: 10/2015

Právní věta:

Při zákonem předepsané 30% kvótě uspokojení věřitelů (§ 395 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona) se osvobození od placení zbytku dluhů může při oddlužení týkat až 70 % dlužnickových dluhů, bez zřetele k tomu, zda s tím věřitel souhlasí, a k tomu, zda se věřitel nachází ve stejném nebo dokonce horším sociálním a majetkovém postavení než sám dlužník.

Ustanovení § 398 odst. 4 insolvenčního zákona patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, to jest k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle tam určených kritérií dle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností, jež tato kritéria naplňují. Žádá-li dlužník ve smyslu ustanovení § 391 odst. 2 insolvenčního zákona a § 398 odst. 4 insolvenčního zákona pro případ schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek, insolvenční soud žádosti nevyhoví, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem nelze důvodně předpokládat, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé, bude stejná nebo vyšší než 50 % jejich pohledávek.

K „okolnostem případu“, jež mohou odůvodňovat (dle § 38 odst. 3 insolvenčního zákona) přiměřené zvýšení nebo snížení odměny insolvenčního správce, nepatří majetkové poměry dlužníka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.07.2014

Spisová značka: 29 NSCR 53/2012

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Oddlužení

Předpisy: § 38 IZ ve znění do 31.12.2013

§ 391 odst. 2 IZ

§ 395 IZ ve znění do 31.12.2013

§ 398 IZ ve znění do 31.12.2013

§ 406 IZ ve znění do 31.12.2013

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 2. 12. 2011 Krajský soud v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“):

I) Schválil oddlužení dlužnice M. Č. plněním splátkového kalendáře (bod I. výroku).

II) Uložil plátcí příjmu dlužnice ČSSZ, aby počínaje lednem 2012:

- prováděl ze mzdy nebo jiného příjmu dlužnice srážky ve stejném rozsahu, jako při výkonu rozhodnutí pro uspokojení přednostní pohledávky,
- sražené částky zasílal insolvenčnímu správci dlužnice Ing. B. P., a to bez zřetele k právní moci tohoto usnesení,
- po dobu trvání splátkového kalendáře zasílal insolvenčnímu správci oznámení o změnách výše důchodu vypláceného dlužnici (bod II. výroku).

III) Uložil insolvenčnímu správci dlužnice, aby:

- 1) si každý měsíc z částky sražené dlužnici ponechal částku 900 Kč jako zálohu na odměnu a na náhradu hotových výdajů a částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je povinen odvést z odměny a náhrady hotových výdajů podle zvláštního právního předpisu,
- 2) každý měsíc z částky sražené dlužnici uhradil případné pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za podstatou,
- 3) každý měsíc ze zbývajících částky sražené dlužnici vyplatil nejpozději do konce měsíce (třem) nezajištěným věřitelům částku 2400 Kč v poměru uvedeném v tabulce obsažené ve výroku,
- 4) každý měsíc ze zbývajících částky sražené dlužnici po uspokojení věřitelů dle odstavce 3 vyplatil do konce měsíce dlužnici částku 500 Kč,
- 5) každý měsíc ze zbývajících částky sražené dlužnici po vyplacení dlužnici dle odstavce 4 polovinu připočetl k částce rozdělované mezi věřitele dle odstavce 3 a druhou polovinu připočetl k částce vyplácené dlužnici dle odstavce 4 a tyto částky vyplatil,
- 6) neprodleně sdělit plátcí mzdy nebo jiného příjmu dlužnice číslo účtu, na který má být zasílána mzda nebo jiný příjem dle bodu II. výroku usnesení (bod III. výroku).

IV) Určil, že oddlužení splátkovým kalendářem bude probíhat od ledna 2012 do prosince 2017 a stanovil termín úhrady první splátky na 31. 1. 2012 (bod IV. výroku).

V) Vyzval věřitele, aby nejpozději k termínu úhrady první splátky sdělili insolvenčnímu správci způsob, jakým jim má být částka vyplácena (bod V. výroku).

Insolvenční soud vyšel z toho, že insolvenční řízení bylo zahájeno insolvenčním návrhem dlužnice dne 8. 9. 2011 a že usnesením ze dne 23. 9. 2011 zjistil úpadek dlužnice a povolil jí oddlužení.

Schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře odůvodnil insolvenční soud poukazem na ustanovení § 402 odst. 5 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), uzavíraje, že splátkový kalendář je pro věřitele ekonomicky výhodnější než zpeněžení majetku dlužnice a že neshledal důvody, které by dle ustanovení § 405 insolvenčního zákona bránily schválení oddlužení. Dále insolvenční soud uvedl, že zároveň vydal související výroky dle ustanovení § 406 odst. 3 insolvenčního zákona. K tomu poukázal i na ustanovení §

398 odst. 3 a § 406 odst. 3 písm. d) insolvenčního zákona a na to, že bodem II. výroku je dle ustanovení § 406 odst. 3 písm. b) insolvenčního zákona označen příjem dlužnice, z něž bude uhrazena první splátka.

Bod III. odst. 1 výroku odůvodnil insolvenční soud poukazem na ustanovení § 38 odst. 1 a 4 insolvenčního zákona a na ustanovení § 3 písm. b) a § 7 odst. 4 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále jen „vyhláška“).

Bod III. odst. 2 výroku odůvodnil insolvenční soud poukazem na ustanovení § 168 a § 169 insolvenčního zákona a k bodu III. odst. 3 výroku uvedl, že zbývající částka se rozděluje mezi věřitele poměrně, a to podle výše jejich pohledávek.

Bod III. odst. 4 a 5 výroku odůvodnil insolvenční soud poukazem na to, že dlužnice požádala v souladu s ustanovením § 391 odst. 2 insolvenčního zákona o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek (tak, aby nezabavitelná část jejího příjmu byla navýšena o 3000 Kč) a žádost odůvodnila měsíčními náklady na bydlení (4100 Kč nájem, 800 Kč platba za elektřinu), přičemž nezabavitelná část příjmu dlužnice činí 7323 Kč).

K tomu insolvenční soud dodal, že v souladu s ustanovením § 398 odst. 4 insolvenčního zákona stanovil nižší než zákonem určenou výši měsíčních splátek, a to tak, že po úhradě pohledávek za podstatou se nejprve přidělí věřitelům částka 2400 Kč (již při jejím rozdělování je zaručeno, že věřitelé obdrží na uspokojení svých pohledávek více než 50 %), poté se dlužnici přidělí částka 500 Kč a případná zbývající částka se rozdělí napůl mezi věřitele a dlužnici. Tímto je zajištěno, aby věřitelé byli uspokojeni nejméně ve výši 50 % pohledávek (což je zákonná podmínka pro to, aby insolvenční soud vyhověl žádosti dlužnice). Dlužnice tak bude (i) motivována k navyšování svých příjmů.

Zůstanou-li zachovány dosavadní příjmy dlužnice, zvýší se jí tímto způsobem nezabavitelná částka minimálně o 507 Kč měsíčně, uzavřel insolvenční soud.

K odvolání dlužnice (jež směřovalo proti bodu III. odstavcům 1 a 3 až 5 výroku) V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 26. 1. 2012:

1) Změnil usnesení insolvenčního soudu v bodě III. odst. 4 výroku „jen tak“, že insolvenčnímu správci se ukládá vyplatit dlužnici částku do výše 500 Kč.

2) Potvrdil usnesení insolvenčního soudu ve zbývající odvoláním napadené části bodu III. výroku.

Odvolací soud po přezkoumání odvoláním napadených výroků usnesení insolvenčního soudu dovodil, že je nutno změnit (jen) bod III. odst. 4 výroku (byť nikoliv z důvodů, uváděných dlužnicí).

Přitom vyšel z toho, že z obsahu insolvenčního spisu vyplývají následující (pro posouzení napadeného usnesení významné) skutečnosti:

1) Dlužnice se insolvenčním návrhem domáhala zjištění svého úpadku a jeho řešení oddlužením plněním splátkového kalendáře. Tamtéž požádala o stanovení splátky ve výši 3000 Kč měsíčně a důvody, které vedly k jejímu úpadku, popsala tak, že je invalidní důchodkyní, že v roce 2009 čerpala úvěry u ČS, a. s. (dále jen „banka“), které jí „přerostly přes hlavu“, takže není schopna je splácet. Ke svým osobním poměrům uvedla, že nemá žádnou vyživovací povinnost a její náklady na bydlení činí měsíčně 4900 Kč.

2) Jediným příjmem dlužnice je invalidní důchod třetího stupně ve výši 11 317 Kč měsíčně.

3) Dlužnice je nemajetná.

4/ Do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužnice se přihlásili 3 nezajištění věřitelé s pohledávkami v celkové výši 261 123,65 Kč.

5) Usnesením ze dne 23. 9. 2011 zjistil insolvenční soud úpadek dlužnice a povolil jí oddlužení.

6) Na schůzi věřitelů konané 22. 11. 2011, které se nezúčastnil žádný z věřitelů, přijal insolvenční soud usnesení o tom, že bude vykonávat funkci věřitelského orgánu, a rozhodl o způsobu oddlužení splátkovým kalendářem, s tím, že o schválení oddlužení splátkovým kalendářem rozhodne samostatným usnesením.

Na tomto základě odvolací soud – cituje ustanovení § 391 odst. 2 a § 398 odst. 3 a 4 insolvenčního zákona – dospěl k následujícím závěrům:

1) Dlužnice v insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení včas požádala o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek, uvedla navrhovanou výši měsíční splátky a vysvětlila důvody, které vedly k jejímu úpadku. Proto se insolvenční soud její žádosti správně zabýval věcně a rozhodl o ní pod bodem III. výroku (§ 391 odst. 2 insolvenčního zákona).

2) Odvolání dlužnice proti bodu III. odst. 1 výroku usnesení insolvenčního soudu je objektivně přípustné (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 7. 2008, sen. zn. [1 VSPH 96/2008](#), 1 VSPH 110/2008, uveřejněné pod číslem 10/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), leč není důvodné. Výše odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce při řešení úpadku oddlužením plněním splátkového kalendáře je (v této výši) upravena vyhláškou (§ 3 písm. b/ a § 7 odst. 4 vyhlášky) a je-li insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu i částka odpovídající této dani (§ 38 odst. 1, věta druhá, insolvenčního zákona). Námitky dlužnice proti výši těchto zálohových plateb (které podle ní neúnosně zvyšují její měsíční splátku), proto neobstojí.

3) Žádosti dlužnice, aby měsíčně splácela jen 3000 Kč, nelze vyhovět. Při takto stanovené měsíční splátce by po odpočtu zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce nebyla splněna minimální výše 50 % hodnoty pohledávek nezajištěných věřitelů dle § 398 odst. 4 insolvenčního zákona (dlužnice nepředložila dohodu s věřiteli o nižším plnění). Při takto stanovené výši měsíční splátky by na nezajištěné věřitele připadla částka 1920 Kč a za dobu trvání účinků oddlužení by na jejich pohledávky bylo uhrazeno 115 200 Kč, což představuje jen 44 % hodnoty pohledávek nezajištěných věřitelů.

4) Při minimální výši měsíční splátky 3480 Kč, z níž na nezajištěné věřitele připadne nejméně částka 2400 Kč (stanovená insolvenčním soudem), by plnění na pohledávky nezajištěných věřitelů činilo 55 % jejich hodnoty, tedy o 5 % více než je minimální hranice dle § 398 odst. 4, věty třetí, insolvenčního zákona. Za dobu trvání účinků oddlužení plněním splátkového kalendáře by tak dlužnice uhradila celkem 144 000 Kč (při celkové výši jejich závazků 261 123,65 Kč). Takto stanovená procentuální výše odpovídá i hlediskům dle § 398 odst. 4, věty čtvrté, insolvenčního zákona.

5) Důvodem, pro který se dlužnice dostala do úpadku, byla její lehkomyšlnost při vstupování do úvěrových vztahů. Závazky dlužnice nejsou neúměrně vysoké a vzhledem k jejímu zdravotnímu stavu (je požívatelkou invalidního důchodu) nelze důvodně očekávat, že se její příjmy v budoucnu výrazně zvýší. Žádný z věřitelů se přitom ke stanovení jiné výše měsíčních srážek nevyjádřil.

6) Odvolací soud se proto ztotožnil s výší měsíční splátky, kterou jako minimální stanovil soud prvního stupně pod bodem III. odst. 3 výroku napadeného usnesení. Je třeba zdůraznit, že sociální a majetkové poměry, které dlužnice uplatnila v žádosti o stanovení nižších než zákonem určených splátek a které dále rozvedla v odvolání (náklady na bydlení, náklady spojené s jejím zdravotním stavem), nejsou těmi důvody, které zákon stanoví jako hlediska pro posuzování žádosti.

7) V bodu III. odst. 4 a 5 výroku napadeného usnesení insolvenční soud zvýšil nezabavitelnou částku z příjmu dlužnice měsíčně o částku 500 Kč a více. V tomto rozsahu nebylo možné potvrdit napadené usnesení. V roce 2012 totiž došlo ke zvýšení částek životního minima a výše normativních nákladů na bydlení, což se odrazilo i ve výpočtu srážek dle § 398 odst. 3 insolvenčního zákona (srov. nařízení vlády č. 408/2011 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2012 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení, a nařízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima). Tím se snížila částka, kterou bude dlužnici srážet z jejího měsíčního příjmu (z 11 317 Kč) jeho plátce (podle bodu II. výroku usnesení insolvenčního soudu). Od 1. 1. 2012 lze (proto) dlužnici srážet pouze částku 3650 Kč (oproti 3994 Kč v roce 2011), přičemž nezabavitelná část jejího příjmu činí 7667 Kč (v roce 2011 šlo o 7323 Kč).

8) Součet měsíční výše splátky nezajištěným věřitelům (2400 Kč) a splátky zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce (1080 Kč) činí 3480 Kč. Nad tuto částku lze dlužnici srazit podle předpisů platných pro rok 2012 „pouze“ 170 Kč (rozdíl částek 3650 Kč a 3480 Kč).

9) Protože nad stanovenou měsíční splátku lze dlužnici z jejího příjmu srazit méně než 500 Kč, insolvenční správce by nemohl splnit povinnost, kterou mu soud uložil v bodu III. odst. 4 výroku napadeného usnesení, tedy vyplatit dlužnici (každý měsíc) ze zbývajících částky sražené dlužnici po uspokojení věřitelů dle bodu III. odst. 4 výroku částku 500 Kč; mohl by vyplatit pouze 170 Kč.

10) Odvolací soud tudíž změnil usnesení insolvenčního soudu v bodu III. odst. 4 výroku jen tak, že uložil insolvenčnímu správci vyplatit dlužnici z částky, která zbývá po výplatě splátek dle bodu III. odst. 3 výroku částku „do výše 500 Kč“. Tím bude zajištěno, že zvýší-li se příjem dlužnice (například v důsledku valorizace jejího důchodu) a zbude-li po výplatě měsíční splátky 3480 Kč (2400 Kč nezajištěným věřitelům a 1080 Kč insolvenčnímu správci) ze zabavitelné částky více než 500 Kč, rozdělí se přebytek mezi dlužnici a nezajištěné věřitele podle klíče stanoveného v bodu III. odst. 5 výroku napadeného usnesení. Jestliže se nezvýší příjem dlužnice, zůstane jí k dispozici pro její osobní potřebu 7837 Kč měsíčně (7667 Kč + 170 Kč) oproti částce 7830 Kč měsíčně, která by jí byla vyplacena podle bodu III. odst. 4 výroku napadeného usnesení v souladu s předchozí úpravou srážek ze mzdy a jiných příjmů (nezabavitelná částka 7323 Kč, ze zabavitelné částky 3994 Kč po odpočtu splátky 2400 Kč a 1080 Kč zbývá k rozdělení 514 Kč, z toho pro dlužnici 507 Kč a pro nezajištěné věřitele 7 Kč).

11) Za stávajících poměrů budou pohledávky nezajištěných věřitelů plněny ve výši 55 % jejich hodnoty a pro potřeby dlužnice zůstane částka 7837 Kč měsíčně.

Zvýší-li se v budoucnu příjem dlužnice, zvýší se i částka pro její osobní potřebu a zvýší-li se její příjem o více než 330 Kč měsíčně, budou na tomto zvýšení participovat i nezajištění věřitelé, což rovněž odpovídá kritériím dle § 398 odst. 4 insolvenčního zákona.

Proti usnesení odvolacího soudu podala dlužnice dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. a) a c) o. s. ř., namítajíc, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b)

o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požadujíc, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatelka řešení následujících otázek:

1) Zda lze v odůvodněných a mimořádných případech stanovit dlužníku, jehož úpadek je řešen oddlužením, jinou výši měsíčních splátek tak, že hodnota plnění, které obdrží nezajištění věřitelé, bude nižší než 50 % jejich pohledávek, nebo tak, že stanovená hodnota plnění, které mají obdržet nezajištění věřitelé, by měla v zásadě odpovídat 50 % jejich pohledávek (až na výjimečné případy by neměla být vyšší)?

2) Zda odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce dlužníka v oddlužení může být v odůvodněných a mimořádných případech jiná než zákonem a prováděcí vyhláškou pevně stanovená, respektive, zda ve výjimečných případech může být hrazena státem?

V mezích ohlášeného dovolacího důvodu argumentuje dovolatelka k položeným otázkám následovně.

1) Ke snížení splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud stanovil splátky tak, že za stávajících poměrů budou věřitelé uspokojeni z 55 % a že nevyhověl jejímu odvolání co do žádosti, aby záloha na odměnu náhradu hotových výdajů insolvenčního správce byla snížena na částku 600 Kč měsíčně.

Dovolatelka má za to, že ač je výše plnění, jehož se má i při snížených splátkách dostat nezajištěným věřitelům, stanovena zákonem na minimálně 50 %, v mimořádných a odůvodněných případech, jako je ten její, lze stanovit i nižší splátky. Předpokládá-li totiž insolvenční zákon v jiném svém ustanovení, že jednou z podmínek splnění oddlužení je, že pohledávky věřitelů budou uhrazeny minimálně z 30 %, pak není rozumného důvodu vyžadovat při snížených splátkách za všech okolností úhradu pohledávek věřitelů minimálně z 50 %. I když ale odvolací soud nestanovil nižší splátky (dle návrhu dovolatelky), nebylo namístě je stanovit nad 50 % (konkrétně 55 %). Stanovení splátek výše než „na pokrytí 50 % pohledávek věřitelů“ by mělo být spíše výjimečné a řádně odůvodněné.

2) K odměně a náhradě hotových výdajů insolvenčního správce při oddlužení.

Zde dovolatelka obhájí názor, že v odůvodněných a mimořádných případech, jako je ten její, může být odměna insolvenčního správce i jiná (v tomto případě nižší), než odměna určená pevnou měsíční částkou podle vyhlášky (tak, aby dovolatelce zůstala vyšší částka na úhradu nezbytných potřeb). To pak nevylučuje (pokračuje dovolatelka), aby v jiných odůvodněných případech byla odměna naopak vyšší (např. je-li v daném řízení vyšší než obvyklý počet věřitelů a insolvenční správce má tedy více práce s rozdělováním srážek mezi věřitele, provádí-li insolvenční správce srážky z více příjmů apod.).

K názoru, že ve výjimečných případech může být odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce při oddlužení hrazena státem, poukazuje dovolatelka na to, že vyhláška počítá s úhradou těchto částek státem tam, kde je nelze hradit z majetkové podstaty nebo ze zálohy na náklady insolvenčního řízení (dovozujíc, že za tento případ by výjimečně měla být považována i situace, jako je ta její, aby jí zůstala vyšší částka na úhradu nezbytných potřeb a aby současně zůstala zachována vyšší míra uspokojení věřitelů).

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7.,

článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání proti měnícímu výroku rozhodnutí odvolacího soudu je v dané věci přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Dovolání proti potvrzujícímu výroku rozhodnutí odvolacího soudu shledává Nejvyšší soud pro danou věc přípustným podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje řešení otázek dovolatelkou položených a dovolacím soudem v insolvenčních souvislostech dosud nezodpovězených.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 30. 6. 2012, tj. naposledy ve znění (části) zákona č. 217/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

K dovoláním otevřeným otázkám přijal Nejvyšší soud následující závěry.

1) Ke snížení splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Podle ustanovení § 391 odst. 2 insolvenčního zákona dlužník, který navrhuje oddlužení plněním splátkového kalendáře, může v návrhu na povolení oddlužení požádat insolvenční soud o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek. V takovém případě musí v návrhu na povolení oddlužení uvést také výši navrhovaných měsíčních splátek nebo způsob jejich určení a vysvětlit důvody, které vedly k jeho úpadku. Ustanovení § 395 tím není dotčeno.

Dle ustanovení § 398 insolvenčního zákona oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře (odstavec 1). Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tuto částku rozvrhne dlužník prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení. Zajištění věřitelé se uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění; při tomto zpeněžení se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu (odstavec 3). Dlužníku, který o to požádal v návrhu na povolení oddlužení, může insolvenční soud stanovit jinou výši měsíčních splátek. Učiní tak jen tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé, bude stejná nebo vyšší než 50 % jejich pohledávek, anebo stejná nebo vyšší než hodnota plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli. Přitom dále přihlédne k důvodům, které vedly k dlužníkovu úpadku, k celkové výši dlužníkových závazků, k dosavadní a očekávané výši dlužníkových příjmů, k opatřením, která dlužník činí k zachování a zvýšení svých příjmů a ke snížení svých závazků, a k doporučení

věřitelů. Dlužníkovým návrhem jiné výše měsíčních splátek není insolvenční soud vázán. K opožděné žádosti insolvenční soud nepřihlíží.

Z ustanovení § 406 insolvenčního zákona se pak podává, že v rozhodnutí, jímž schvaluje oddlužení plněním splátkového kalendáře, insolvenční soud a) uloží dlužníku, aby po dobu 5 let platil nezajištěným věřitelům prostřednictvím insolvenčního správce vždy k určenému dni měsíce částku stanovenou podle § 398 z příjmů, které získá po schválení oddlužení, a to podle poměru jejich pohledávek určeného v rozhodnutí. Současně stanoví termín úhrady první splátky, a to tak, aby byla uhrazena nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, v němž nastanou účinky schválení oddlužení, b) označí příjmy, ze kterých by dlužník podle stavu ke dni vydání rozhodnutí měl uhradit první splátku, c) označí nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jejich pohledávky, a uvede nejnižší hodnotu plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli, d) přikáže plátcí mzdy dlužníka, nebo plátcí jiného příjmu dlužníka postižitelného výkonem rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného (dále jen „plátce mzdy dlužníka“), aby po doručení rozhodnutí o schválení oddlužení prováděl ze mzdy nebo jiného příjmu dlužníka stanovené srážky a nevyplácel sražené částky dlužníku (odstavec 3). Rozhodnutí o schválení oddlužení doručí insolvenční soud zvláště dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání proti tomuto rozhodnutí může podat pouze věřitel, který hlasoval proti přijetí schváleného způsobu oddlužení, nebo věřitel, jehož námitkám uplatněným podle § 403 odst. 2 insolvenční soud nevyhověl. Proti rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře může podat odvolání také dlužník, jehož žádosti o stanovení jiné výše měsíčních splátek insolvenční soud nevyhověl, nebo věřitel, který nesouhlasí se stanovením jiné výše měsíčních splátek a který proti tomu hlasoval (odstavec 4).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila výše citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužnice (8. 9. 2011) a do vydání napadeného usnesení nedoznala změn.

Podstatou (smyslem) institutu oddlužení v českém úpadkovém právu se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi již zabýval, přičemž dospěl k následujícím závěrům.

1) Institut oddlužení je prostřednictvím příslušných ustanovení insolvenčního zákona koncipován pro osobu, jež o tento způsob řešení svého úpadku může žádat, přičemž jde o způsob řešení úpadku, který může v konečném výsledku (při zdárném průběhu celého oddlužení) vést k tomu, že insolvenční soud přizná dlužníku osvobození od placení zbytku dluhů (§ 414 insolvenčního zákona), čímž se tato část dlužníkových závazků ocitne ve stejném režimu jako tzv. naturální obligace. Srov. usnesení ze dne 29. 9. 2010, sen. zn. [29 NSČR 6/2008](#), uveřejněné pod číslem 61/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 61/2011“), které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu.

2) Oddlužení může navrhnout jedině dlužník a rozhodování insolvenčního soudu o takovém návrhu je dvoufázové. Ponecháme-li stranou způsob vyřízení vadného nebo opožděného návrhu, případně návrhu podaného někým, kdo k tomu nebyl oprávněn, insolvenční soud v první fázi projednání takového návrhu nejprve rozhoduje o tom, zda oddlužení povolí („připustí“) nebo zda je zamítne. V případě, že insolvenční soud oddlužení povolí (a ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 písm. c/ insolvenčního zákona tak přijme kladné rozhodnutí o způsobu řešení úpadku oddlužením), nastupuje další (druhá) fáze projednání takového způsobu řešení dlužníkového úpadku, již je hlasování věřitelů o přijetí způsobu oddlužení (zpeněžením majetkové podstaty a/nebo plněním splátkového kalendáře) nebo (v případě že věřitelé nepřijmou hlasováním žádný ze způsobů oddlužení) rozhodnutí insolvenčního soudu o způsobu oddlužení (§ 402 odst. 4 insolvenčního zákona). Tato fáze končí rozhodnutím insolvenčního soudu o tom,

zda oddlužení schvaluje, tedy (zjednodušeně řečeno) rozhodnutím o věcné opodstatněnosti oddlužení (R 61/2011).

3) Reorganizace či oddlužení patří k tzv. sanačním způsobům řešení dlužníkového úpadku (srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sen. zn. [29 NSČR 12/2011](#), uveřejněného pod číslem 110/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), přičemž oddlužení je sanačním způsobem řešení dlužníkového úpadku, není-li dlužník podnikatelem (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sen. zn. 29 NSČR 39/2012, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2013, pod číslem 98 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sen. zn. [29 NSČR 5/2014](#), uveřejněné pod číslem 61/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

K těmto judikatorním závěrům Nejvyšší soud dodává, že základní odlišnost mezi sanačními způsoby řešení dlužníkového úpadku tkví především v tom, že dlužník nemá možnost prosadit reorganizaci (rozhodnutí o povolení reorganizace) proti vůli svých věřitelů, kdežto prosadit oddlužení (rozhodnutí o povolení oddlužení) proti vůli svých věřitelů může. Srov. k tomu ustanovení § 148, § 149 odst. 1, § 150 a § 152 insolvenčního zákona a závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sen. zn. [29 NSČR 30/2010](#), uveřejněném pod číslem 96/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, na straně jedné (při reorganizaci) a ustanovení § 148 odst. 3 a § 397 insolvenčního zákona na straně druhé (při oddlužení).

Nevyjdou-li po vydání rozhodnutí povolení oddlužení najevo skutečnosti, které by povolení oddlužení jinak bránily (srov. § 395 insolvenčního zákona a závěry obsažené v R 61/2011, v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011, sen. zn. [29 NSČR 14/2009](#), uveřejněném pod číslem 14/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sen. zn. [29 NSČR 45/2010](#), uveřejněném pod číslem 86/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), mají věřitelé již jen „na výběr“ mezi „způsoby“ (formami) povoleného oddlužení, tj. mezi schválením oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nebo schválením oddlužení plněním splátkového kalendáře (srov. § 397 odst. 1 a § 400 odst. 1 insolvenčního zákona). Tato zásadní odlišnost (v porovnání s reorganizací) plyne právě z toho, že jde o sanační způsob řešení úpadku osob, jež nejsou podnikateli. Tento „spotřebitelský“ rozměr oddlužení (s výraznějšími ochrannými prvky na straně dlužníka a tedy i silnější rolí insolvenčního soudu) je dán též jistými sociálními ohledy, jež se tu menší tu větší měrou projevují i ve srovnatelných zahraničních úpravách.

Jinak řečeno, je-li dlužník osobou oprávněnou k podání návrhu na povolení oddlužení a nejsou-li zde skutečnosti, jež by ve smyslu § 395 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona bránily povolení oddlužení nebo jeho schválení, jsou věřitelé dlužníka povinni přistoupit na řešení jeho úpadku oddlužením bez zřetele k tomu, že to (při zdárném průběhu oddlužení) ve výsledku povede k tomu, že dlužník bude osvobozen od placení zbytku svých dluhů (§ 414 insolvenčního zákona). Při zákonem předepsané 30% kvótě uspokojení věřitelů (§ 395 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona) se osvobození od placení zbytku dluhů může při oddlužení týkat až 70 % dlužníkových dluhů, bez zřetele k tomu, zda s tím věřitel souhlasí, a k tomu, zda se věřitel nachází ve stejném nebo dokonce horším sociálním a majetkovém postavení než sám dlužník.

Tomu, že dlužník může svým věřitelům při splnění zákonem stanovených předpokladů „vnutit“ způsob řešení svého úpadku oddlužením (srov. i důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sen. zn. [29 NSČR 91/2013](#), uveřejněného pod číslem 47/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), aniž by jim současně musel nabídnout za účelem uspokojení jejich pohledávek veškerý svůj majetek (při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty mu zůstávají budoucí příjmy a při oddlužení plněním splátkového kalendáře mu zůstává vše až na budoucí příjmy za dobu 5 let), současně odpovídá právo věřitelů obdržet na úhradu svých pohledávek vše, na co mají právo podle zvoleného (schváleného) „způsobu“ (formy) oddlužení. U oddlužení plněním splátkového kalendáře

se ve vztahu k nezajištěným věřitelům dlužníka prosazuje jako základní pravidlo formulované v § 398 odst. 3, větě první, insolvenčního zákona (povinnost dlužníka po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky). Maximální výše částky, kterou dlužník takto splatí svým věřitelům, je omezena jen výší jejich zjištěných pohledávek (srov. ostatně též § 412 insolvenčního zákona).

Úprava obsažená v § 398 odst. 4 insolvenčního zákona byla vtělena do insolvenčního zákona zákonem č. 217/2009 Sb. (jenž potud nabyl účinnosti 20. 7. 2009). Vládní návrh zákona č. 217/2009 Sb. projednávala Poslanecká Sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 5. volebním období 2006 - 2010 jako tisk č. 770/0, přičemž podle obecné části důvodové zprávy (b. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy a odůvodnění hlavních principů navrhované úpravy):

„c) Oddlužení formou splátkového kalendáře bude upraveno tak, aby podporovalo řešení úpadku dlužníky - fyzickými osobami i s přihlédnutím k nezbytně nutné míře zachování jejich sociálního statusu. Bude-li to s přihlédnutím k celkové sumě pohledávek dlužníkových věřitelů a k zákonem požadované míře uspokojení věřitelů dovolovat skladba dlužníkových stálých příjmů, soud bude moci na návrh dlužníka ve vymezeném rozsahu upravit výši splátek při oddlužení (§ 398 odst. 4 insolvenčního zákona). Dojde tím ke zmírnění sociálních dopadů úpadků na další sociální skupiny prostřednictvím institutu oddlužení.“

Ve zvláštní části důvodové zprávy k bodům 25. až 44. (změny § 391, § 398, § 399, § 400, § 401, § 402, § 405, § 406, § 407, § 409, § 410 a § 414 insolvenčního zákona) se ke změnám ustanovení § 398 insolvenčního zákona dále uvádí, že:

„Základní změnou je odklon od striktního uplatňování zásady, podle které dlužník musí mezi věřitele rozdělovat část svého příjmu ve stejném rozsahu, v jakém by jeho příjem mohl být postižen výkonem rozhodnutí pro přednostní pohledávku. Za zákonem stanovených podmínek formulovaných především v § 398 odst. 4 bude dlužníkovi umožněno rozdělovat mezi věřitele částku nižší, ovšem jen tehdy, nabízí-li jinak podstatně vyšší míru celkového uspokojení svých nezajištěných věřitelů (50 % a více) než při základní variantě (30 % a více).

Předpokladem pro stanovení jiné výše měsíční splátky dlužníku je podle změn textu § 391 odůvodněná a včasná žádost dlužníka obsažená ve formulářovém návrhu na povolení oddlužení.
(...)

Doplňný odstavec 4 v § 398 vymezuje okolnosti, z nichž bude insolvenční soud vycházet při stanovení jiné měsíční splátky, která bude rozdělována mezi věřitele.

Nezajištění věřitelé, s nimiž se dlužník nedohodl jinak, budou uspokojováni vždy nejméně v rozsahu 50 % jejich pohledávek. Soud dále přihlédně k příčinám úpadku dlužníka, k jeho celkové majetkové situaci a k opatřením, která dlužník činí ke zlepšení své majetkové situace. Dále se zde řeší osud opožděné žádosti dlužníka o jiné splátky.“

I text důvodové zprávy potvrzuje, že úprava obsažená v § 398 odst. 4 insolvenčního zákona je výjimkou z pravidla zakotveného v § 398 odst. 3, větě první, insolvenčního zákona.

Ustanovení o výjimce přitom nelze vykládat rozšiřujícím způsobem a lze je aplikovat pouze v případech, pro něž byla výjimka konstruována (obdobně srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. [29 Cdo 2287/2008](#), uveřejněného pod číslem 67/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z ustanovení § 398 odst. 4 předposlední věty insolvenčního zákona se pak výslovně podává, že i když

Lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že hodnota plnění, které podle včasné dlužníkovy nabídky (§ 398 odst. 4, věta první a poslední, insolvenčního zákona) obdrží při oddlužení nezajištění věřitelé, bude stejná nebo vyšší než 50 % jejich pohledávek, anebo stejná nebo vyšší než hodnota plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli (§ 398 odst. 4, věta druhá, insolvenčního zákona), není insolvenční soud povinen rozhodnout o dlužníkově žádosti o stanovení jiné výše měsíčních splátek (o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek) podle této žádosti (návrhu) (není vázán dlužníkovým návrhem jiné výše měsíčních splátek).

Ustanovení § 398 odst. 4 insolvenčního zákona vybízí insolvenční soud k tomu, aby při tomto posouzení použil kritérium vymezené v jeho větě druhé jako základní a ukládá mu, aby dále přihlédl ke kritériím vymezeným ve větě třetí. Lze shrnout, že pro účely posouzení, zda a v jakém rozsahu stanoví insolvenční soud dlužníku nižší než zákonem určené měsíční splátky, jsou rozhodné následující skutečnosti (kritéria):

- 1) Dostatečnost dlužníkovy nabídky se zřetelem k zákonem předepsané 50% hranici, případně též se zřetelem k dohodám dlužníka s věřiteli o jiné výši plnění.
- 2) Důvody, které vedly k dlužníkovu úpadku.
- 3) Celková výše dlužníkových závazků.
- 4) Dosavadní a očekávaná výše dlužníkových příjmů.
- 5) Opatření, která dlužník činí k zachování a zvýšení svých příjmů a ke snížení svých závazků.
- 6) Doporučení věřitelů.

Proto také ustanovení § 391 odst. 2 insolvenčního zákona předepisuje dlužníku, který žádá insolvenční soud o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek, aby v takovém případě v návrhu na povolení oddlužení (vedle uvedení výše navrhovaných měsíčních splátek nebo způsobu jejich určení) vysvětlil důvody, které vedly k jeho úpadku (a popsal tak jednu z okolností rozhodných pro posouzení důvodnosti své žádosti).

Úprava obsažená v ustanovení § 398 odst. 4, věte třetí a čtvrté, insolvenčního zákona tak ponechává insolvenčnímu soudu jistou míru uvážení k tomu, aby v mezích zákonem definovaných (široce pojatých) kritérií (z nichž některá /např. doporučení věřitelů/ se v daném insolvenčním řízení nemusí vůbec projevit) v každém jednotlivém případě určil, zda a v jakém rozsahu stanoví dlužníku v mezích vytyčených ustanovením § 398 odst. 4, větou třetí, insolvenčního zákona nižší než zákonem určené měsíční splátky.

Jinak řečeno, ustanovení § 398 odst. 4 insolvenčního zákona patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, to jest k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle tam určených kritérií dle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností, jež tato kritéria naplňují.

V poměrech dané věci je z napadeného rozhodnutí zřejmé, že odvolací soud se správně zabýval nejprve tím, zda žádost dlužnice (aby měsíčně splácela jen 3000 Kč) obstojí (zda jí lze zcela vyhovět) se zřetelem ke kritériu zakotvenému v § 398 odst. 4, větě druhé, insolvenčního zákona (kritérium ad 1/ - dostatečnost dlužníkovy nabídky se zřetelem k zákonem předepsané 50% hranici, případně též se zřetelem k dohodám dlužníka s věřiteli o jiné výši plnění).

Podle zjištění odvolacího soudu se insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužnice účastní 3 nezajištění věřitelé (zajištěné věřitele dlužnice nemá) s pohledávkami (jež byly zcela zjištěny) v

celkové výši 261 123,65 Kč a dlužnice nemá žádné vyživovací povinnosti (jež by v režimu § 169 odst. 1 písm. e/ insolvenčního zákona jinak mohly vést k dalšímu snížení možné míry uspokojení nezajištěných věřitelů). Za této situace je přiléhavý závěr odvolacího soudu (ponechá-li Nejvyšší soud prozatím stranou dovolací argumentaci ke druhé z položených otázek), že výše snížené měsíční splátky nabízené dlužnicí (3000 Kč) neodpovídá kritériu obsaženému v § 398 odst. 4, větě druhé, insolvenčního zákona.

Při předpokládaných 60 měsíčních splátkách (5 let) takto dlužnice nabízí na uspokojení svých závazků celkem částku 180 000 Kč. Dlužník v oddlužení však musí uhradit pohledávku za majetkovou podstatou, tvořenou hotovými výdaji a odměnou insolvenčního správce, včetně částky odpovídající dani z přidané hodnoty, je-li insolvenční správce jejím plátcem (srov. § 38 odst. 1, § 168 odst. 2 písm. a/ insolvenčního zákona, § 3 písm. b/, § 7 odst. 4 vyhlášky). V daném případě šlo o částku 60 x 1080 Kč (750 Kč + 150 Kč + částka odpovídající tehdy 20% dani z přidané hodnoty), tj. o částku 64 800 Kč, což znamená, že k úhradě pohledávek nezajištěných věřitelů dlužnice by zbývalo 115 200 Kč, tedy oněch odvolacím soudem zmíněných 44 %.

Již v R 61/2011 Nejvyšší soud uzavřel (a v usnesení ze dne 23. 2. 2011, sen. zn. 29 NSČR 1/2009, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2012, pod číslem 10, dále rozvedl), že nabízí-li dlužník svým nezajištěným věřitelům (kteří nesouhlasili s nižším plněním) podle tvrzení zahrnutých v návrhu na povolení oddlužení sepsaném na předepsaném formuláři a v povinných přílohách návrhu na povolení oddlužení, méně než 30 % jejich pohledávek, pak je to ve smyslu § 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona důvodem pro zamítnutí („nepřipustění“) návrhu na povolení oddlužení. Řečené platí bez zřetele k tomu, že podle ustanovení § 415 insolvenčního zákona může insolvenční soud přiznat dlužníku osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém dosud nebyly uspokojeny, i když vyšlo najevo, že hodnota plnění, které při splnění oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, je nižší než 30 % jejich pohledávek, nebo že nedosahuje nejnižší hodnoty plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli. Taková výjimka je totiž podmíněna okolnostmi, které dlužník nezavinil a které nastaly v průběhu již schváleného oddlužení.

Stejně tak platí, že žádá-li dlužník ve smyslu ustanovení § 391 odst. 2 insolvenčního zákona a § 398 odst. 4 insolvenčního zákona pro případ schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek, insolvenční soud žádosti nevyhoví, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem nelze důvodně předpokládat, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé, bude stejná nebo vyšší než 50 % jejich pohledávek. „Výjimku z výjimky“ zakotvené v § 398 odst. 4 insolvenčního zákona co do nejnižší hodnoty plnění při snížených měsíčních splátkách povolit nelze.

Z rozhodnutí obou soudů se pak podává, že výše snížené splátky, na kterou přistoupily, činí 3480 Kč měsíčně, z čehož 1080 Kč měsíčně jde na zálohu na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce a 2400 Kč měsíčně jde na splátku dluhu nezajištěným věřitelům. K úhradě pohledávek by se tak nezajištěným věřitelům dlužnice dostalo (při 60 splátkách) celkem 144 000 Kč, tedy 55 %.

Kritéria vypočtená výše pod body 3) až 6) důvodem, pro který by soudy měly uvažovat o ještě nižších splátkách, nejsou (ohledně nich nevyšly v insolvenčním řízení najevo žádné skutečnosti, jež by vybízely ke stanovení nižších splátek než 55 %). Odvolací soud potud správně uzavřel, že:

- závazky dlužnice nejsou neúměrně vysoké (kritérium ad 3/ - celková výše dlužníkových závazků),
- vzhledem ke zdravotnímu stavu dlužnice (která je poživatelkou invalidního důchodu) nelze důvodně očekávat, že se její příjmy v budoucnu výrazně zvýší (kritéria ad 4/ a 5/)

- dosavadní a očekávaná výše dlužnickových příjmů a opatření, která dlužník činí k zachování a zvýšení svých příjmů a ke snížení svých závazků),
- žádný z věřitelů se nevyjádřil ke stanovení jiné výše měsíčních srážek (kritérium ad/ 6 - doporučení věřitelů).

Kritérium vypočtené výše pod bodem 2) (důvody, které vedly k dlužníkovu úpadku) pak nevyznívá ve prospěch dlužnice. Odvolací soud potud uzavřel, že důvodem, pro který se dlužnice dostala do úpadku, byla její lehkomyšlnost při vstupování do úvěrových vztahů. Dlužnice sama v insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení uvedla (pod bodem 09):

„(...) jsem invalidní důchodkyně a byl mi přiznán plný invalidní důchod. V roce 2009 jsem si vzala úvěry u ČS, které mi přerostly přes hlavu a nejsem schopna je splácet“.

Takto (dlužnicí) popsané důvody, které vedly k dlužníkovu úpadku, nejsou těmi, jež by měly odůvodnit další snížení měsíčních splátek (lze odtud uzavřít, že dlužnice se ocitla v úpadku vlastním přičiněním, jelikož zřejmě neodhadla dopady úvěrové zátěže na své majetkové poměry).

Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že s přihlédnutím ke kritériím stanoveným insolvenčním zákonem pro účely posouzení, zda a v jakém rozsahu stanoví insolvenční soud dlužníku nižší než zákonem určené měsíční splátky a s přihlédnutím ke skutkovým okolnostem dané věci neshledává způsob, jakým odvolací soud tato kritéria aplikoval (v mezích jemu vyhrazené míry volného uvážení) na danou věc, nesprávným.

Dovolání proto potud není opodstatněné.

2) K odměně a náhradě hotových výdajů insolvenčního správce při oddlužení.

Podle ustanovení § 38 insolvenčního zákona insolvenční správce má právo na odměnu a náhradu hotových výdajů. V případě konkursu se výše odměny určí z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi věřitele. Je-li insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu k odměně a k náhradě hotových výdajů částka odpovídající této dani, kterou je insolvenční správce povinen z odměny a z náhrady hotových výdajů odvést podle zvláštního právního předpisu (odstavec 1). Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce se uspokojují z majetkové podstaty, a pokud k tomu nestačí, ze zálohy na náklady insolvenčního řízení; není-li jejich uspokojení z těchto zdrojů možné, hradí je stát (odstavec 2). Vyúčtování odměny a hotových výdajů provede insolvenční správce v konečné zprávě, a není-li jí, ve zprávě o své činnosti. Insolvenční soud může podle okolností případu po projednání s věřitelským výborem odměnu insolvenčního správce přiměřeně zvýšit nebo snížit. Důvodem ke snížení odměny je zejména skutečnost, že insolvenční správce porušil některou ze svých povinností nebo že nenavrhl provedení částečného rozvrhu, ačkoliv to stav zpeněžení majetkové podstaty umožňoval (odstavec 3). Insolvenční soud může v průběhu insolvenčního řízení rozhodnout o vyplacení zálohy odměny insolvenčnímu správci, a to i opětovně (odstavec 4). Způsob určení odměny a některých hotových výdajů insolvenčního správce, jejich nejvyšší přípustnou výši a podmínky a rozsah hrazení odměny a hotových výdajů státem stanoví prováděcí právní předpis (odstavec 5).

Dle ustanovení § 413 insolvenčního zákona splnění oddlužení vezme insolvenční soud na vědomí rozhodnutím, proti němuž není odvolání přípustné; právní mocí tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí. Současně insolvenční soud rozhodne o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech a zproští insolvenčního správce jeho funkce.

K otázce určení jiné výše odměny insolvenčního správce Nejvyšší soud uvádí, že zákonným podkladem pro její přiměřené snížení nebo zvýšení je i při oddlužení úprava obsažená v ustanovení § 38 odst. 3 insolvenčního zákona. K „okolnostem případu“, jež mohou odůvodňovat (dle § 38 odst. 3

insolvenčního zákona) přiměřené zvýšení nebo snížení odměny insolvenčního správce, pak zjevně nepatří majetkové poměry dlužníka (to, zda z majetkové podstaty dlužníka lze uspokojit odměnu insolvenčního správce ve větším nebo menším rozsahu). Nadto lze uvést, že i kdyby insolvenční zákon umožňoval snížit (a v duchu dovolatelčiny argumentace též zvýšit) odměnu insolvenčního správce s přihlédnutím k majetkovým poměrům dlužníka, pak by (posuzováno dovolatelčinou argumentací) takový postup v dané věci též nepřicházel v úvahu, neboť ani potud není dovolatelčin případ ničím zvláště výjimečným.

Ostatně, právě v těch případech, kdy se dlužníku výjimečně (postupem podle § 398 odst. 4 insolvenčního zákona) dovoluje platit v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře nižší než zákonem určené měsíční splátky, není důvod přikročit (ještě) ke snížení odměny insolvenčního správce.

Požadavek, aby v takovém případě hradil odměnu (případně) stát, odporuje jednoznačně formulovanému ustanovení § 38 odst. 2 insolvenčního zákona, jež (v mezích stanovených dle § 38 odst. 5 insolvenčního zákona prováděcím předpisem) dovoluje státu omezené hrazení odměny a hotových výdajů insolvenčního správce (ve smyslu § 8 vyhlášky vždy jen do částky 50 000 Kč) jen tehdy, nelze-li je zcela nebo zčásti uspokojit z majetkové podstaty nebo ze zálohy na náklady insolvenčního řízení.

V souladu s požadavkem, aby oddlužení plněním splátkového kalendáře vskutku vedlo k tomu, že na jeho konci bude poctivý dlužník zbaven zbytku svých dluhů, je i povinnost dlužníka platit (ve shodě s § 38 odst. 4 insolvenčního zákona) odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce zálohově (měsíčními splátkami). Tím se předchází tomu, že dlužníka přivede do dalších finančních problémů jednorázové určení odměny na konci splátkového kalendáře (§ 413 insolvenčního zákona); srov. ostatně pro dobu od 1. 1. 2014 i § 136 odst. 4, větu druhou, insolvenčního zákona, v aktuálním znění.

Dovolání tak ani potud není důvodné.

Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).